

REGIONALNY DYREKTOR
OCHRONY ŚRODOWISKA
W WARSZAWIE

Warszawa, dnia 18 września 2012 r.

WSI.512.1.2011.WM.5

DECYZJA

Na podstawie art. 15 ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (Dz. U. Nr 75, poz. 493, ze zm., zwanej dalej „ustawą szkodową”) oraz art. 104 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071 ze zm.)

orzekam

nałożyć obowiązek przeprowadzenia działań naprawczych na Gminną Spółkę Wodną w Odrzywole oraz Gminną Spółkę Wodną w Poświętnem, w związku ze zgłoszeniem szkody w środowisku w chronionym siedlisku przyrodniczym oraz w gatunkach chronionych na terenie „Błot Brudzewickich”, wniesionym przez Pana Zbigniewa Fijewskiego Wiceprezesa Mazowiecko-Świętokrzyskiego Towarzystwa Ornitologicznego z siedzibą przy Kozienickim Parku Krajobrazowym w miejscowości Pionki na następujących zasadach:

1. w ramach działań zapobiegawczych - zaniechanie przez okres 15 lat wykonywania działań polegających na odmulaniu rowów melioracyjnych będących w zarządzie Spółek w celu stworzenia warunków do samoistnej sukcesji gatunków i siedlisk chronionych oraz zwiększenia liczebności i polepszenia struktury fauny i flory na przedmiotowym terenie;
2. w ramach działań naprawczych: budowa oraz odbudowa lub odtworzenie funkcjonalności istniejących urządzeń regulujących poziom wody (odwadniających lub piętrzących) na rowach melioracyjnych na obszarze „Błot Brudzewickich” objętym działalnością wymienionych wyżej Spółek. Zastawki w wersji powtarzalnej, różniące się tylko modułem wysokości (ilością drewnianych szandorów dla podstawowego światła zastawki $h = 10$ cm), w dostosowaniu do warunków technicznych i hydraulicznych każdego rowu melioracyjnego. Dla szerokości każdej zastawki moduł ten wynosi $L = 50$ cm. Zasadniczy korpus każdej zastawki piętrzącej wraz z progiem stałym i elementem wypadu, w formie przegrody prostopadłej do osi rowu, wykonany jako konstrukcja monolityczna żelbetowa o świetle 50 cm i wysokości do 100 cm. Grubość ściany pionowej oraz płyty poziomej zastawki – 30 cm. Pod każdą zastawką, w celu stabilizacji gruntu należy zastosować drewnianą ściankę szczelną z krawędziaków o wymiarach 6 x 20 x 170 cm, zbitą od strony wody górnej oraz filtru odwrotnego ze żwiru i drobnego kamienia polnego o średnicy do 10 cm. Konstrukcja zastawek wykonana z betonu hydrotechnicznego, posadowiona na betonowym podłożu o grubości 5 cm i 15 cm zagęszczonej podsypce żwirowo-piaszczystej na podłożu rodzimym. W bocznych powierzchniach światła zastawek zostaną zamontowane i trwale zakotwione ceowniki o szerokości 5 cm służące do umieszczania szandorów. Odcinki brzegowe rowów melioracyjnych powyżej zastawek od strony wody górnej (na odcinku ok. 3 m) oraz wody dolnej (na odcinku ok. 2 m) należy zabezpieczyć kiszka faszynową, natomiast dolne stanowiska wypadowe dodatkowo wzmocnić narzutem z grubego żwiru i drobnego kamienia

polnego na podsypce piaszczystej, w celu zapobiegania rozmywaniu stanowiska dolnego, dodatkowo powodując samooczyszczanie i napowietrzanie wody.

3. wykonanie zabezpieczeń chroniących urządzenia regulujące poziom wody przed ingerencją osób postronnych w system melioracji poprzez obudowywanie ich klatką ze stalowych prętów, zamykaną na kłódkę.

Wymienione wyżej działania zapobiegawcze i naprawcze mają na celu przywrócenie funkcji elementów przyrodniczych do stanu początkowego lub zbliżonego do początkowego w możliwie najkrótszym czasie. Działania zapobiegawcze o których mowa w pkt 1 decyzji obowiązywać będą od 30 listopada 2012 r. Działania naprawcze o których mowa w pkt 2 – 3 prowadzone będą poza okresem lęgowym ptaków, czyli od 01 października do końca lutego.

W okresie do trzech miesięcy po zakończeniu działań naprawczych o których mowa w pkt 2 – 3 należy przedstawić Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska w Warszawie sprawozdanie z przeprowadzonych prac zawierające opis przeprowadzonych działań wraz z dokumentacją fotograficzną.

Termin wykonania obowiązków wynikających z działań naprawczych ustala się do dnia 31 marca 2014 r.

UZASADNIENIE

Pan Zbigniew Fijewski Wiceprezes Mazowiecko-Świętokrzyskiego Towarzystwa Ornitologicznego z siedzibą w Pionkach, pismem z dnia 22 maja 2010 r. (data wpływu do RDOŚ w Warszawie – 26.05.2010 r.) zgłosił, na podstawie art. 24 ust. 1 i 2 ustawy szkodowej, bezpośrednie zagrożenie szkodą w środowisku i szkodę w środowisku w siedliskach gatunków chronionych a zwłaszcza derkacza (*Crex crex*), w powierzchni ziemi oraz w wodach powstałą na skutek oczyszczania jesienią 2009 r. rowów melioracyjnych na terenie tzw. „Błot Brudzewickich”, położonych w gminie Odrzywół w woj. mazowieckim oraz gminie Poświętne w woj. łódzkim. Przedmiotowy teren położony jest w zasięgu obszaru Natura 2000 ustanowionego na podstawie Dyrektywy Siedliskowej „Dolina Dolnej Pilicy” PLH 140016 oraz ustanowionego na podstawie Dyrektywy Ptasiej „Dolina Pilicy” PLB 140003.

Do zgłoszenia dołączona była dokumentacja fotograficzna potwierdzająca wystąpienie bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku i szkody w środowisku.

Ponieważ zdarzenie miało miejsce na terenie dwóch województw, zgłoszenie bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku i szkody w środowisku wpłynęło w dniu 28 maja 2010 r. także do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Łodzi. Zgodnie z art. 7 ust. 2 ustawy szkodowej, w takim przypadku organem właściwym w sprawach odpowiedzialności za zapobieganie szkodom w środowisku i naprawę szkód w środowisku jest ten regionalny dyrektor ochrony środowiska, który pierwszy powziął informację o ich wystąpieniu. W rozpatrywanej sprawie był nim Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie, który przejął jej prowadzenie na całym obszarze „Błot Brudzewickich”.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie w dniu 23 lipca 2010 r. wydał postanowienie znak: RDOŚ-14-WSI-ES-6660-43/10 odmawiające wszczęcia postępowania w sprawie wydania decyzji zobowiązującej podmiot korzystający ze środowiska – Gminną Spółkę Wodną w Poświętnem oraz Gminną Spółkę Wodną w Odrzywole do przeprowadzenia działań naprawczych dotyczących szkody w powierzchni ziemi zgłoszonej przez Mazowiecko-Świętokrzyskie Towarzystwo Ornitologiczne.

W dniu 27 września 2010 r. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie wydał decyzję znak: RDOŚ-14-WSI-WM-6661-29/10 umarzającą z urzędu postępowanie administracyjne w sprawie zgłoszenia przez Mazowiecko-Świętokrzyskie Towarzystwo Ornitologiczne bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku i szkody w środowisku w wodach na terenie „Błot Brudzewickich”. W dniu 14 lipca 2010 r. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie postanowieniem znak: RDOŚ-14-WSI-WM-6661-37/10 wszczął postępowanie w sprawie wydania decyzji zobowiązującej podmiot korzystający ze środowiska – Gminną Spółkę Wodną w Odrzywole

oraz Gminną Spółkę Wodną w Poświętnem do przeprowadzenia działań naprawczych w związku ze zgłoszoną przez Mazowiecko-Świętokrzyskie Towarzystwo Ornitologiczne szkodą w chronionych gatunkach oraz chronionych siedliskach przyrodniczych na obszarze „Błot Brudzewickich”.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie pismem z dnia 30 grudnia 2010 r., znak: RDOŚ-14-WSI-ES-6660-94/10 zawiadomił strony o zakończeniu postępowania oraz o możliwości zapoznania się ze zgromadzonym materiałem dowodowym.

W dniu 28 stycznia 2011 r. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie wydał decyzję znak: WSI.512.1.2011.WM.1 nakładającą obowiązek przeprowadzenia działań naprawczych na Gminną Spółkę Wodną w Odrzywole oraz Gminną Spółkę Wodną w Poświętnem, w związku ze zgłoszoną przez Mazowiecko-Świętokrzyskie Towarzystwo Ornitologiczne szkodą w chronionych gatunkach oraz w chronionych siedliskach przyrodniczych na terenie „Błot Brudzewickich”.

Od powyższej decyzji odwołanie złożyła Gminna Spółka Wodna w Odrzywole pismem z dnia 11 lutego 2011 r., znak: RZSW/63/2011 oraz Gminna Spółka Wodna w Poświętnem pismem z dnia 09 lutego 2011 r. Odwołujący wskazali naruszenie art. 15 ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (Dz. U. Nr 75, poz. 493 z późn. zm.), przepisów art. 77 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2005 r. Nr 239, poz. 2019 z późn. zm.), oraz art. 6, 7, 8 i 77 Kpa. \

Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska decyzją z dnia 18 lipca 2011 r., znak: DOP-ks.512.13.2011.mg uchylił w całości zaskarżoną decyzję i przekazał sprawę do ponownego rozpatrzenia przez organ I instancji. W uzasadnieniu decyzji organ odwoławczy stwierdził, że organ I instancji nie wykazał, że prowadzone prace melioracyjne doprowadziły do znacząco negatywnej zmiany powodującej istotny wpływ na osiągnięcie lub utrzymanie właściwego stanu ochrony siedliska przyrodniczego lub chronionych gatunków zwierząt. W ocenie organu odwoławczego należy zwrócić uwagę, czy liczba par gatunków chronionych ptaków występujących po przeprowadzeniu prac w obrębie rowu melioracyjnego można uznać za znaczącą negatywną zmianę.

Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska zwrócił także uwagę na fakt, że decyzja wydawana na podstawie art. 15 ustawy szkodowej powinna określać między innymi zakres i sposób przeprowadzenia działań naprawczych a określenie to powinno być na tyle precyzyjne, aby nałożony obowiązek był zrozumiały i nie budził wątpliwości co do swojego zasięgu i treści. Uwaga powyższa dotyczy działań naprawczych nakazujących budowę nowych lub odtworzenie funkcjonalności istniejących urządzeń regulujących poziom wody. Organ odwoławczy zakwestionował obowiązek przeprowadzenia tych działań naprawczych na całym obszarze „Błot Brudzewickich,” uważając je za nieuzasadnione, ponieważ prace które miały doprowadzić do szkody w środowisku prowadzone były w obrębie rowu melioracyjnego R-9.

Organ II instancji wskazał także, iż decyzja nakładająca obowiązek przeprowadzenia działań naprawczych powinna zawierać sposób przeprowadzenia tych działań. Bez określenia sposobu wykonania działań naprawczych obowiązek ten mógłby być trudny do wykonania, dlatego też, obowiązek ten musi być wyraźnie sformułowany w uzasadnieniu decyzji. W ocenie organu odwoławczego w skarżonej decyzji nie określono sposobu przeprowadzenia działań naprawczych. Dlatego też wyżej wskazane argumenty wymagają ponownej analizy przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie po ponownym rozpatrzeniu sprawy, pismem z dnia 30 sierpnia 2011 r., znak: WSI.512.1.WM.4, na podstawie art. 10 § 1 Kpa, zawiadomił Strony o zakończeniu postępowania oraz o możliwości zapoznania się z materiałem dowodowym.

W dniu 24 listopada 2011 r. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie wydał decyzję znak: WSI.512.1.WM.5 nakładającą na Gminną Spółkę Wodną w Odrzywole oraz Gminną Spółkę Wodną w Poświętnem obowiązek przeprowadzenia działań naprawczych w związku ze zgłoszoną przez Mazowiecko – Świętokrzyskie Towarzystwo Ornitologiczne szkodą w chronionych gatunkach i chronionych siedliskach przyrodniczych na terenie „Błot Brudzewickich”.

Od wyżej wymienionej decyzji odwołanie złożyła, pismem z dnia 6 grudnia 2011 r. (data wpływu do RDOŚ w Warszawie – 13.12.2011 r.) Gminna Spółka Wodna w Poświętnem oraz pismem znak: RZSW/480/2011, z dnia 11 grudnia 2011 r. (data wpływu do RDOŚ w Warszawie – 14.12.2011 r.) Rejonowy Związek Spółek Wodnych w Przysusze. Skarżący zarzucali wydanej decyzji rażące naruszenia art. 15 ustawy szkodowej, art. 77 ustawy Prawo wodne oraz art. 6,7,8 i 77 Kpa.

Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska decyzją z dnia 9 marca 2012 r., znak: DOP-ks.512.13.2011.mg.2 uchylił w całości zaskarżoną decyzję i przekazał sprawę do ponownego rozpatrzenia przez organ I instancji. W uzasadnieniu decyzji organ odwoławczy stwierdził, że organ I instancji podczas postępowania wyjaśniającego nie odniósł się do władającego powierzchnią ziemi, a mianowicie nie wskazał czy rowy o których mowa w decyzji leżą na działkach prywatnych czy też znajdują się we władaniu spółek wodnych, bowiem z notatki służbowej z dnia 25 czerwca 2010 r. wynika, że prace melioracyjne prowadzone były na działkach o numerach ewidencyjnych 1494 – 1657. Można zatem domniemywać, że rowy przebiegają przez działki prywatne. Zgodnie z art. 17 ust. 4 ustawy szkodowej, jeżeli bezpośrednie zagrożenie szkodą w środowisku lub szkoda w środowisku wystąpiły na terenie, do którego podmiot korzystający ze środowiska nie posiada tytułu prawnego, władający powierzchnią ziemi jest obowiązany umożliwić prowadzenie działań zapobiegawczych i naprawczych z zachowaniem warunków określonych w decyzji, o której mowa w art. 13 ust. 3, lub w decyzji, o której mowa w art. 15 ust. 1, a także prowadzenie badań związanych z oceną szkody w środowisku. Należy uznać, że władający powierzchnią ziemi jest stroną w postępowaniu o wydanie kierowanej do korzystającego ze środowiska decyzji uzgadniającej (art. 13 ust. 3) lub zobowiązującej (art. 15 ust. 1), ponieważ takie postępowanie dotyczy także interesu prawnego i obowiązku władającego powierzchnią ziemi, a zatem są spełnione przesłanki art. 28 Kpa. Zatem decyzję trzeba też doręczyć władającemu powierzchnią ziemi, a od decyzji przysługuje również odwołanie, a następnie skarga do sądu administracyjnego. Organ odwoławczy stwierdził, że ze zgromadzonego materiału dowodowego nie wynika kto jest władającym przedmiotowym terenem, dlatego też kwestia ta wymaga ponownej analizy przez organ I instancji.

Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska wskazał również, że Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie w skarżonej decyzji nakazał w ramach działań zapobiegawczych, wstrzymanie przez okres 15 lat prac polegających na odmulaniu rowów melioracyjnych. Według organu odwoławczego, przepisy ustawy szkodowej nie upoważniają do wstrzymania realizacji danych prac czy do zakazu ich realizacji, dlatego też powyższa kwestia wymaga ponownej analizy.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie odnosząc się do zastrzeżeń organu II instancji w powyższej kwestii informuje, że zgodnie z komentarzem B. Rakoczego do art. 9 ustawy o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie „ustawodawca, posługując się ogólnym zwrotem, nie wskazuje konkretnie, jakie działania powinny być podjęte. Zgodnie z art. 6 pkt 4 działania zapobiegawcze oznaczają działania podejmowane w związku ze zdarzeniem, działaniem lub zaniechaniem powodującym bezpośrednie zagrożenie szkodą w środowisku, w celu zapobieżenia szkodzie lub zmniejszenia szkody, w szczególności wyeliminowanie lub ograniczenie emisji. Obowiązki nałożone na podmiot korzystający ze środowiska można podzielić na dwie grupy – na obowiązki ograniczenia szkody i dalszego zapobiegania szkodzie i na obowiązki restytucyjne. Pierwsza grupa obowiązków, polegających na zapobieganiu dalszemu naruszaniu środowiska i ograniczaniu szkody, określona została w art. 9 ust. 2 pkt 1. Natomiast obowiązek przywrócenia środowiska do stanu pożądanego przez Prawodawcę, czyli obowiązek podjęcia działań naprawczych, ustawodawca określił w ust. 2 pkt 2. Jeżeli chodzi o pierwszą grupę obowiązków, nie można mówić o tym, że pełnią one funkcję prewencyjną, gdyż szkoda w środowisku już wystąpiła, zatem nastąpił skutek w ogóle niepożądany przez prawodawcę. Ustawodawca zakłada, że skoro już nie udało się zapobiec szkodzie w środowisku, to chociaż trzeba uczynić wszystko, aby zmniejszyć jej rozmiar i nie dopuścić do kolejnych szkód. W takim też kontekście ów przepis pełni funkcję prewencyjną. Obowiązki w nim określone mają zapobiegać dalszemu naruszaniu środowiska i kolejnym szkodom w środowisku. Drugi z kolei obowiązek wiąże się z zapobieganiem kolejnym szkodom i negatywnym skutkom dla zdrowia ludzi lub dalszemu osłabieniu funkcji elementów przyrodniczych. Wprawdzie ustawodawca nie użył tu pojęcia działań zapobiegawczych, ale z samej konstrukcji tego przepisu wynika, że o takie działania chodzi. Po pierwsze – ust. 2 pkt 1 używa pojęcia działania, a po drugie – wskazuje, że chodzi tu o działania w celu zapobieżenia. Działania zapobiegawcze powinny zmierzać w trzech kierunkach:

- powinny zapobiegać kolejnym szkodom,
- powinny zapobiegać negatywnym skutkom dla zdrowia i życia ludzi,
- powinny zapobiegać dalszemu osłabieniu funkcji elementów przyrodniczych.

W odniesieniu do pierwszego kierunku, nie chodzi tu o sytuacje ograniczania skutków powstałej już szkody, ale o to, aby nie powstały nowe szkody w środowisku związane ze szkodą już zaistniałą. Może bowiem tak się zdarzyć, że powstała szkoda stanie się być przyczyną, czyli owym zdarzeniem, które wywoła nową szkodę. Kierunek trzeci wiąże się z założeniem, że takie osłabienie funkcji przyrodniczych już wystąpiło. Obowiązkiem podmiotu korzystającego ze środowiska jest zapobieganie dalszemu ich osłabianiu” (B. Rakoczy „Komentarz do ustawy o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie” Wyd. LexisNexis, Warszawa 2008).

Zaniechanie odmulania rowów melioracyjnych połączonego z niszczeniem roślinności porastającej ich brzegi, jako zapobieganie dalszemu naruszaniu środowiska i ograniczania szkody, stanowić będzie w opinii Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie rodzaj działań zapobiegawczych o których mowa wyżej, tym bardziej, że służyć będą naturalnej regeneracji siedlisk gatunków chronionych.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie ponownie rozpatrując przedmiotową sprawę informuje, że decyzja dotycząca przeprowadzenia działań zapobiegawczych i naprawczych na terenie „Błot Brudzewickich” wydana została w stosunku do dwóch podmiotów korzystających ze środowiska, Gminnej Spółki Wodnej w Odrzywole i Gminnej Spółki Wodnej w Poświętnem w związku ze zgłoszeniem przez Mazowiecko-Świętokrzyskie Towarzystwo Ornitologiczne z siedzibą w Pionkach, bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku i szkody w środowisku w siedliskach gatunków chronionych a zwłaszcza derkacza (*Crex crex*) powstałych na skutek oczyszczania jesienią 2009 r. rowów melioracyjnych. Towarzystwo przesłało zgłoszenia do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie oraz Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi, ponieważ dotyczyło terenów położonych w gminie Odrzywół w woj. mazowieckim oraz w gminie Poświętne w woj. łódzkim. Zgodnie z art. 7 ust. 2 ustawy szkodowej w takiej sytuacji, organem właściwym w sprawach odpowiedzialności za zapobieganie szkodom w środowisku i ich naprawę jest ten regionalny dyrektor ochrony środowiska który pierwszy podjął informację o ich wystąpieniu, w tym przypadku Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie, który przejął prowadzenie sprawy na całym obszarze „Błot Brudzewickich”.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie pismem z dnia 10 lipca 2012 r., znak: WSI.512.1.2011.MZ.14, zawiadomił na podstawie art. 10 § 1, że przed wydaniem decyzji w przedmiotowej sprawie Strony mają prawo zapoznać się ze zgromadzoną w sprawie dokumentacją oraz wypowiedzieć co do zebranych dowodów i materiałów.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie, w związku ze zgłoszonym przez organ II instancji uwagami dotyczącymi zastosowania art. 17 ust. 4 ustawy szkodowej w odniesieniu do właścicieli działek o numerach ewidencyjnych 1494 – 1657 położonych w gminie Poświętne, zwrócił się pismem z dnia 4 maja 2012 r., znak: WSI.512.1.2011.MZ.10 do Gminnej Spółki Wodnej w Poświętnem z prośbą o informację, czy właściciele lub posiadacze gruntów zlokalizowanych na tym terenie działek ewidencyjnych o numerach 1494 – 1657, obręb 0006, są obecnie lub byli w latach 2007 – 2011 członkami Gminnej Spółki Wodnej w Poświętnem. W odpowiedzi Gminna Spółka Wodna w Poświętnem, pismem z dnia 15 maja 2012 r. (data wpływu do RDOŚ w Warszawie – 18.05.2012 r.), poinformowała, że właściciele gruntów zlokalizowanych na terenie obiektu „Błota Brudzewickie”, gmina Poświętne, woj. łódzkie, o numerach działek ewidencyjnych 1494 – 1657, obręb 0006 są obecnie i byli w latach 2007 – 2011 członkami Gminnej Spółki Wodnej w Poświętnem.

Powyższe ustalenie ma znaczenie w sprawie, bowiem zgodnie z art. 166 ust. 1 pkt 5 ustawy Prawo wodne statut spółki wodnej przewiduje ograniczenia praw członków dotyczące ich gruntów i obiektów niezbędnych do wykonywania zadań spółki.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie zwrócił się pismem z dnia 20 kwietnia 2012 r., znak: WSI.512.1.2011.MZ.7 do Starostwa Powiatowego w Opocznie z prośbą o przekazanie kopii statutu Gminnej Spółki Wodnej w Poświętnem oraz pismem z dnia 20 kwietnia 2012 r. znak: WSI.512.1.2011.MZ.9 do Starostwa Powiatowego w Przysusze z prośbą o przekazanie kopii statutu Gminnej Spółki Wodnej w Odrzywole.

W przekazanej przez Starostwo Powiatowe w Opocznie przy piśmie z dnia 24 kwietnia 2012 r., znak: OŚZ I.6300.1.2012, kopii statutu Gminnej Spółki Wodnej w Poświętnem § 13 pkt 5 brzmi: członek spółki obowiązany jest do „udostępniania swoich gruntów dla wykonania prac niezbędnych do wykonania zadań spółki”.

W przekazanej przez Starostwo Powiatowe w Przysusze przy piśmie z dnia 26 kwietnia 2012 r., znak: ŚL.I.033.27.2012.KZ, kopi statutu Gminnej Spółki Wodnej w Odrzywole w § 8 pkt 3 ppkt 4) zapisano: członkowie Spółki są obowiązani do „udostępniania swoich gruntów w celu wykonywania prac niezbędnych do realizacji zadań statutowych Spółki”.

Należy więc przyjąć, że skoro właściciele działek o numerach ewidencyjnych 1494 – 1657, obręb 0006 byli i są członkami Gminnej Spółki Wodnej w Poświętnem, zostali skutecznie powiadomieni przez władze Spółki o obowiązkach wynikających z decyzji, w tym obowiązku władającego powierzchnią ziemi umożliwienia podmiotowi korzystającemu ze środowiska (spółce wodnej) prowadzenie działań zapobiegawczych i naprawczych.

Obszar na którym położone są „Błota Brudzewickie” zlokalizowany jest w granicach Wzniesień Południowomazowieckich, mezoregion Dolina Białobrzaska. Fizjograficznie jest to fragment doliny Pilicy, od której dzieli ją pas wzniesień pochodzenia polodowcowego. „Błota Brudzewickie” to największy kompleks otwartych torfowisk w pradolinie Pilicy. W latach sześćdziesiątych ubiegłego stulecia teren ten został odwodniony, zamieniony w łąki i pocięty licznymi kanałami. Dominują tu zbiorowiska z rzędu Arrhenatheralia, nawożone regularnie i koszone. Na powierzchni brak większych zadrzewień. W latach o zwiększonych opadach atmosferycznych na łąkach powstają powierzchniowe, okresowo wysychające zastoiska wodne.

Na podstawie wieloletnich badań i obserwacji na terenie „Błot Brudzewickich” stwierdzono występowanie następujących gatunków ptaków podlegających ochronie prawnej na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 października 2011r., w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. Nr 237 poz.1419)

lęgowe: błotniak stawowy (*Circus aeruginosus*), błotniak łąkowy (*Circus pygargus*), derkacz (*Crex crex*), kokoszka (*Gallinula chloropus*), czajka (*Vanellus vanellus*), kszczyk (*Gallinago gallinago*), rycyk (*Limosa limosa*), krwawodziób (*Tringa tetanus*), świergotek łąkowy (*Anthus pratensis*), pliszka żółta (*Motacilla flava*), słowik szary (*Luscinia luscinia*), białorzzytko (*Oenanthe oenanthe*), rokitniczka (*Acrocephalus schoenobaenus*), łożówka (*Acrocephalus palustris*), zaganiacz (*Hippolais icterina*), jarzębatka (*Sylvia nistoria*), cierniówka (*Sylvia communis*), potrzos (*Emberiza schoeniculus*), skowronek (*Alauda arvensis*), pokląskwa (*Saxicola rubetra*), trznadel (*Emberiza citrinella*); niełęgowe: bocian biały (*Ciconia ciconia*), myszołów (*Buteo buteo*), jastrząb (*Accipiter genilis*), pustułka (*Falco tinnunculus*), łączk (*Tringa glareola*), turkawka (*Streptopelia turtur*), uszatka (*Asio otus*), dzięcioł zielony (*Picus viridis*), dzięcioł czarny (*Dryocopus martius*), dzięcioł duży (*Dendrocopos major*), dudek (*Upupa epos*), pliszka siwa (*Motacilla alba*), gąsiorek (*Lanius collurio*), srokosz (*Lanius excubitor*), szpak (*Sturnus vulgaris*).

Przedmiotowy obszar jest również siedliskiem ssaka objętego ochroną prawną, związanego ze środowiskiem wodnym, bobra europejskiego (*Castor fiber*).

Należy zaznaczyć, że „Błota Brudzewickie” położone są w granicach obszaru Natura 2000 ustanowionego na podstawie Dyrektywy Siedliskowej „Dolina Dolnej Pilicy” PLH 140016 oraz ustanowionego na podstawie Dyrektywy Ptasiej „Dolina Pilicy” PLB 140003. W granicach obszaru stwierdzono gniazdowanie 11 gatunków umieszczonych w „Polskiej czerwonej księdze zwierząt” oraz 49 gatunków wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Ptasiej. Siedem gatunków przekracza próg 1% populacji polskiej, są to sieweczka obrożna, rycyk, krwawodziób, brodziec piskliwy, rybitwa białoczelna, dudek i remiz.

Badania populacji ptaków na terenie „Błot Brudzewickich” połączone z pełną inwentaryzacją derkacza prowadzone były przez Pana dr Sławomira Chmielewskiego wraz z zespołem w latach 1998, 2008 i 2009. W roku 1998 na terenie „Błot Brudzewickich” stwierdzono 25 samców derkacza, w 2008 r. 5 samców a w 2009 r. na przedmiotowym terenie ten gatunek przestał występować. W 1995 r. na tym terenie gniazdowało 11-13 par rycyka, w 2009 r. był to już gatunek niełęgowy. Na przestrzeni lat 1998 – 2009 zmniejszyły liczebność, poza derkaczem i rycykiem, także błotniak łąkowy (w 2009 r. obserwowano wyłącznie niełęgowe dorosłe ptaki), w końcu lat dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku gniazdowały 2 pary (dane opublikowane: Chmielewski et al. 1998), krwawodziób także nie gniazdował w 2009 r., natomiast we wspomnianym wyżej okresie stwierdzono lęgowe 2 pary, kszczyk w 2009 r. niełęgowy, wcześniej gniazdowały 3 pary, czajka zmniejszyła liczebność z 18-28 par do około 5 par, świergotek łąkowy z 42-49 do ok. 30 par. Tendencję tą potwierdziły wyniki przeprowadzonej w 2008 r. na zlecenie Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego przez firmę

„KRAMKO” inwentaryzacji ornitologicznej wskazujące na występowanie na terenie „Błot Brudzewickich” jedynie 4 samców derkaczy i 2-3 par czajek.

Zgodnie z danymi zawartymi w opracowaniu pt. „Ostoje ptaków o znaczeniu międzynarodowym w Polsce” Ogólnopolskiego Towarzystwa Ochrony Ptaków z 2010 r., liczebność niektórych wymienionych wyżej gatunków ptaków w całej ostoi „Dolina Pilicy” (której częścią są „Błota Brudzewickie”) w latach 1987-2000 przedstawiała się następująco: derkacz (50 – 100 samców), rycyk (50 par), błotniak łąkowy (2-3 pary), co wskazuje, że populacja tych gatunków występująca na terenie „Błot Brudzewickich” (będących integralną częścią ostoi „Dolina Pilicy”) stanowiła w przypadku derkacza ok. 25-50 % populacji tego gatunku w całej ostoi, rycyka ok. 26 % a błotniaka łąkowego ok. 70 % populacji tego gatunku w całej ostoi. Wskazuje to wyraźnie na duże znaczenie obszaru „Błot Brudzewickich” na utrzymanie właściwego stanu ochrony wymienionych gatunków ptaków oraz funkcjonowanie całej ostoi „Dolina Pilicy”. Porównując liczebność wymienionych wyżej gatunków z liczebnością gatunków lęgowych w Polsce podkreślić należy, że występujący na całym obszarze „Doliny Pilicy” derkacz stanowił 0,2 % krajowej populacji, rycyk odpowiednio 0,9 %, błotniak łąkowy 0,2 %. Na uwagę zasługuje fakt, że derkacz (*Crex crex*) oraz rycyk (*Limosa limosa*) należą do gatunków kwalifikujących obszary na których występują jako ostoje ptaków o znaczeniu międzynarodowym (IBA).

Przytoczone wyżej wyniki inwentaryzacji ornitologicznych wskazują, że w rozpatrywanej sprawie spełnione zostały przesłanki do zastosowania ustawy szkodowej. W odniesieniu do chronionych ptaków na przedmiotowym terenie doszło do negatywnej, mierzalnej zmiany polegającej na znacznym zmniejszeniu lub zaniku populacji wymienionych gatunków. Według B. Rakoczego zmiana ta winna być oceniona w stosunku do stanu początkowego. Stan początkowy, zgodnie z art. 6 pkt 5 ustawy szkodowej oznacza „stan i funkcje środowiska oraz poszczególnych elementów przyrodniczych przed wystąpieniem szkody w środowisku, oszacowane na podstawie dostępnych informacji”. Za dostępną informację należy uznać każdą informację, jaka się znajduje w posiadaniu organu ochrony środowiska lub innych źródłach, do których organ ochrony środowiska ma dostęp zgodnie ze swoimi kompetencjami. (Bartosz Rakoczy „Zarys metodyki organu ochrony środowiska w postępowaniach prowadzonych na podstawie ustawy o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie” Poznań, Polska 2010 r.).

W przedmiotowej sprawie organ ochrony środowiska wykazał, że stan początkowy oszacował na podstawie dostępnych informacji. Nie ulega także wątpliwości fakt, że zmiany w awifaunie jakie nastąpiły w omawianym okresie były negatywne i mierzalne.

Zasięg prac, sposób ich prowadzenia, nie uwzględniający specyfiki obszaru cennego przyrodniczo doprowadził do skumulowania negatywnego oddziaływania na warunki siedliskowe prawnie chronionych gatunków przekładając się na stan, w tym liczebność populacji oraz różnorodność występujących tam zwierząt. Powstała na skutek przeprowadzonych prac zmiana w funkcjonowaniu rowów melioracyjnych polegająca na zwiększeniu tempa drenowania przedmiotowego obszaru spowodowała pogorszenie funkcjonalności siedlisk chronionych ptaków, takich jak derkacz, rycyk, czajka, kszyc, krwawodziób oraz błotniak łąkowy. Skutkuje to zmniejszaniem powierzchni obszarów podmokłych będących ich miejscem lęgowym i żerowiskowym, spowodowanym odprowadzeniem wody z torfowisk w kierunku rzeki Kiełcznicy, w wyniku oczyszczania i odmulania rowów i braku lub nieprawidłowego funkcjonowania zastawek. Niewłaściwie działający i niedoinwestowany system urządzeń wodnych i melioracyjnych, będący w utrzymaniu przedmiotowych Spółek, przyczynił się do systematycznego odwadniania terenu, zamiast do właściwego regulowania poziomu wód gruntowych w poszczególnych porach okresu wegetacyjnego i cyklu hydrologicznego. W standardowych formularzach danych (SDF) dla obu obszarów Natura 2000, największym zidentyfikowanym zagrożeniem jest także obniżenie poziomu wód gruntowych oraz przesuszenie łąk i pastwisk. Stan zabudowy hydrotechnicznej nie spełnia swojej podstawowej roli, również wpływając negatywnie na liczebność populacji ptaków występujących na obszarze „Błot Brudzewickich”. Należy zaznaczyć, że roślinność na obrzeżach rowów melioracyjnych jest jedynym schronieniem dla derkaczy w okresie sianokosów podczas których w krótkim czasie usunięta zostaje cała roślinność z łąk, co powoduje duże zagrożenie dla nielotnych młodych derkaczy i pierzających się osobników dorosłych. Opisana wyżej sytuacja spełnia wskazane w rozporządzeniu Ministra Środowiska w sprawie kryteriów oceny wystąpienia szkody

w środowisku z dnia 30 kwietnia 2008 r. (Dz.U. Nr 82, poz. 501), kryteria dotyczące wystąpienia szkody w środowisku w gatunkach chronionych i chronionych siedliskach przyrodniczych polegające na pogorszeniu stanu lub funkcji populacji gatunku chronionego i chronionego siedliska przyrodniczego na terenie gminy lub województwa, kraju, regionu biogeograficznego lub Wspólnoty Europejskiej w związku ze zmniejszeniem liczebności populacji gatunku chronionego, zmniejszeniu jej zagęszczenia lub zmniejszeniu zajmowanej przez nią powierzchni oraz w odniesieniu do siedliska przyrodniczego, utracie części związanej z nim różnorodności biologicznej i pogorszeniu stanu ochrony gatunków chronionych typowych dla chronionego siedliska przyrodniczego.

Należy, w odniesieniu do przedstawionych wyżej danych wskazujących na spadek liczebności ptaków na przedmiotowym terenie, szczególnie zaznaczyć, że w okresie lat 2004-2009, oprócz opisanych wcześniej prac nie prowadzono żadnych innych działań, które swym zasięgiem i charakterem mogłyby tak negatywnie oddziaływać na populację żyjących tam zwierząt a zwłaszcza ptaków. Wyniki prowadzonych badań wykazywały obecność stałych i właściwie niezmiennych ilościowo grupowań derkaczy na tym terenie w latach dziewięćdziesiątych ubiegłego stulecia oraz na początku naszego wieku. Dane te wykluczają wpływ innych czynników, jak np. warunków pogodowych, zagrożeń na zimowiskach, bezpańskich psów, nielegalnego pozyskiwania piasku, czy ogólnych trendów populacyjnych mogących tłumaczyć zanik tego gatunku na „Błotach Brudzewickich”.

Wyniki monitoringu i inwentaryzacji przyrodniczych dotyczących awifauny wyraźnie wskazują na znaczący spadek liczebności populacji wielu gatunków ptaków z derkaczem włącznie, który nastąpił właśnie w okresie prowadzenia prac związanych z odmulaniem rowów melioracyjnych. Informacje dotyczące liczebności poszczególnych gatunków, w większości publikowane, pochodzą od osób prowadzących badania na przedmiotowym terenie od wielu lat. Wyniki badań wskazują na związek znacznego zmniejszenia się liczebności wielu gatunków ptaków występujących na terenach podmokłych z niewłaściwie, z przyrodniczego punktu widzenia, prowadzonymi pracami hydrotechnicznymi. Monitoring ptaków prowadzony na innych obszarach o podobnym charakterze, na których nie prowadzono prac tego typu, nie wskazuje bowiem na negatywne zmiany ilościowe w ich populacjach.

Liczenie ptaków zawsze obarczone jest pewnym błędem, wynikającym z braku możliwości bardzo precyzyjnego ustalenia liczby osobników występujących na badanym terenie, wynikające często ze skrytego trybu życia, przemieszczania się poszczególnych ptaków, okresu w którym prowadzone jest liczenie, pory roku lub nawet doby, warunków pogodowych. Niektóre gatunki liczy się na podstawie wydawanych przez nie głosów (derkacz, świerszczak), ponieważ zaobserwowanie tych ptaków jest praktycznie niemożliwe.

Fakt, że rowy melioracyjne nie należą do naturalnych cieków wodnych nie oznacza, że są biologicznie martwe. Są miejscem występowania i rozrodu płazów, których wszystkie gatunki podlegają ochronie oraz ryb m.in. stwierdzonej w wodach rowów na „Błotach Brudzewickich”, kozy złotawej (*Sabanjewia aurata*). Wśród roślin porastających brzegi rowów występują także gatunki chronione, jak np. wielosił błękitny (*Polemonium coeruleum*). Pomimo, że zgodnie z ustawą Prawo wodne rowy melioracyjne zaliczone są do urządzeń melioracji wodnych szczegółowych i zgodnie z tą ustawą nie posiadają charakteru wód, nie może stanowić usprawiedliwienia dla prowadzenia robót w sposób prowadzący do niszczenia fauny i flory występującej w ich wodach i najbliższym otoczeniu.

Zgodnie z art. 164 ustawy Prawo wodne, spółki wodne są formą organizacyjną, które co do zasady nie działają w celu osiągnięcia zysku, zrzeszają osoby fizyczne lub prawne i mają na celu zaspokajanie wskazanych ustawą potrzeb w dziedzinie gospodarowania wodami. Ustawa zakłada jednak także możliwość działalności w celu osiągnięcia zysku. Spółka wodna jest więc podmiotem prawa, posiadającą osobowość prawną jednostką organizacyjną działającą w celu zaspokajania wskazanych potrzeb z zakresu gospodarowania wodami. Ocena, czy spółka wodna jest w rozumieniu ustawy szkodowej podmiotem korzystającym ze środowiska dokonywana być powinna indywidualnie, w konkretnym przypadku. W rozpatrywanej sprawie znaczenie miała ta część normy wyznaczającej treść pojęcia podmiotu korzystającego ze środowiska odnosząca się do działalności innej niż ta, która stwarza ryzyko szkody w środowisku. Wspomniane wyżej spółki wodne nie prowadzą działalności stwarzającej ryzyko szkody w środowisku, ich działalność jest inną działalnością w rozumieniu ustawy szkodowej. Ustaleniu podlegał stan faktyczno-prawny odnoszący się do miejsca i charakteru

prowadzonej działalności w kontekście obszarów cennych przyrodniczo, do których niewątpliwie należą „Błota Brudzewickie”.

Zgodnie z art. 6 pkt 11 ustawy szkodowej, szkoda w środowisku to negatywna, mierzalna zmiana stanu lub funkcji elementów przyrodniczych, oceniona w stosunku do stanu początkowego, która została spowodowana bezpośrednio lub pośrednio przez działalność prowadzoną przez podmiot korzystający ze środowiska. Szkoda jest więc konsekwencją pewnych działań prowadzonych przez określony podmiot. W rozpatrywanej sprawie spółki wodne prowadzą działalność inną niż stwarzającą ryzyko szkody w środowisku. W trakcie postępowania należało ustalić, czy ta inna działalność ma lub miała wpływ na chronione gatunki i chronione siedliska przyrodnicze i czy nastąpiła z winy podmiotu korzystającego ze środowiska. Interpretując krajowe przepisy w aspekcie winy należy posłużyć się interpretacją pro wspólnotową. Z zapisu art. 3 ust. 1 lit. „b” Dyrektywy 2004/35/WE wynika, że celem jest szczególnie ochrona prawem chronionych gatunków i siedlisk. Ustawodawca miał zatem na względzie zagrożenie dla wartości ważnych społecznie jakie ze sobą niesie działanie podmiotów korzystających ze środowiska. W świetle wspomnianej dyrektywy odpowiedzialność podmiotu oparta jest zarówno na przesłance winy umyślnej jak i nieumyślnej pod postacią niedbalstwa lub lekkomyślności. Niedbalstwo polega na tym, że dany podmiot podejmując określone działanie lub dopuszczając się zaniechania, nie dochował należytej staranności wymaganej w określonej sytuacji, nie przewidział następstw swojego działania mimo, że mógł i powinien to zrobić. Lekkomysłność natomiast polega na tym, że podmiot przewidywał skutki swojego działania lub zaniechania ale bezpodstawnie liczył, że ich uniknie.

W rozpatrywanej sprawie obie spółki wodne są podmiotami korzystającymi ze środowiska prowadzącymi działalność w zakresie hydrotechniki i melioracji. Działalność przedmiotowych spółek miała na celu wykonanie określonego świadczenia w ramach usług z branży melioracji, polegającego m.in. na wykonywaniu, utrzymywaniu i eksploatacji urządzeń wodnych. W ramach prowadzonej działalności spółki winny wykazać się należyłą starannością, zwłaszcza w trakcie prac wykonywanych na terenach cennych przyrodniczo oraz przestrzegać prawa w aspekcie prowadzonej działalności.

Kwestie staranności zawodowej, w przypadku spółek wodnych związane z używanym **specjalistycznym sprzętem i jego obsługą** wymagającą specjalnych umiejętności wykonywania melioracji, powinny być uwzględniane także w przypadku działań mogących powodować szkodę w środowisku w rozumieniu ustawy szkodowej.

Spółki wodne powstają i prowadzą działalność wymagającą specjalnych umiejętności wykonywania melioracji i bieżącej konserwacji urządzeń wodnych przy pomocy odpowiednich narzędzi i maszyn, wykorzystując doświadczenie pracowników, jednak mają także obowiązek znać i stosować w trakcie prowadzenia robót wszystkie przepisy dotyczące ochrony środowiska naturalnego. Ustawa Prawo wodne w art. 70 ust. 4 nakazuje: „przy planowaniu, wykonywaniu oraz utrzymywaniu urządzeń melioracji wodnych, podstawowych i szczegółowych, należy kierować się potrzebą zachowania zróżnicowanych biocenoz polnych i łąkowych”. Według J. Szachułowicza „ustawa nakazuje przy planowaniu, wykonywaniu oraz utrzymaniu urządzeń melioracyjnych kierować się potrzebą zachowania miejscowych warunków przyrodniczych, z uwzględnieniem zróżnicowanych biocenoz polnych i łąkowych, ponieważ symbioza organizmów żywych na obszarach polnych i obszarach łąkowych ma różny skład biologiczny i charakter. Według zapisu ustawowego budowanie urządzeń melioracyjnych nie powinno stanowić zbyt dużych uciążliwości dla środowiska oraz pogarszać jego stanu” (J. Szachułowicz „Prawo wodne. Komentarz” Wyd. LexisNexis, Warszawa 2010).

Poruszona w decyzji Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska kwestia prowadzenia prac na rowie opaskowym R-9 dotyczyła rzeczywiście tylko roku 2009 i Gminnej Spółki Wodnej w Odrzywole. Z zebranej w trakcie postępowania dokumentacji (pismo Rejonowego Związku Spółek Wodnych w Przysusze z dnia 05.11.2010 r., znak: RZSW/503/2010) wynika jednak, że Gminna Spółka Wodna w Odrzywole wykonywała roboty konserwacyjne w latach 2004-2009 w obrębie rowów R-9, R-15, R-21 i R-24, polegające m.in. na odmulaniu dna oraz wykaszaniu porostów ze skarp i dna i krzewów ze skarp.

Gminna Spółka Wodna w Poświętnem w latach 2004-2009, zgodnie z informacją zawartą w piśmie z dnia 02.11.2010 r., znak: 6216/8/10 wykonała prace polegające na odmulaniu przy pomocy koparko-wykaszarki rowów o nr R-3, R-7, R-D5, część R-D3 (2004 r.), nr R-D2, R-C, część R-

D3, część R-A (2005 r.), nr R-4, R-6, część R-B (2006 r.), nr R-5, R-8, R-10 (2007 r.), nr R-D1, R-9, R-B1, część R-A (2008 r.), nr R-D, R-C1, R-C5, R-C4, R-2, część R-A (2009 r.).

Przedstawione wyżej wyniki inwentaryzacji ornitologicznych wykonanych w analogicznym okresie wskazują na korelację spadku liczebności poszczególnych gatunków ptaków ze skalą prowadzonych prac konserwacyjnych. W latach 2004-2009 na przedmiotowym terenie nie prowadzono żadnych innych prac o takim zasięgu i charakterze, które w tak znaczący sposób mogłyby wpłynąć na liczebność populacji występujących tam ptaków.

Proponowane działania zmierzające do odbudowy lub zachowania istniejących populacji derkacza (*Crex crex*), rycyka (*Limosa limosa*) i krwawodzioba (*Tringa totanus*) obejmują odstępianie od budowy (lub rozbudowy) sieci melioracyjnej. W przypadku istniejącej sieci melioracyjnej zahamowanie zbyt szybkiego odpływu powierzchniowego poprzez budowę zastawek na istniejących rowach melioracyjnych oraz zaniechanie udrażniania i pogłębiania rowów. Gromadzki M. (red.) 2004. Ptaki. Poradnik ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 – podręcznik metodyczny. Ministerstwo Środowiska, Warszawa. T. 7 i 8.

Odmulanie rowów melioracyjnych połączone z wykaszaniem roślinności z ich skarp przeprowadzone w latach 2004-2009 spowodowało radykalne zmniejszenie populacji wymienionych wyżej gatunków ptaków aż do zupełnego zaniku niektórych z nich. Zwiększenie przepływu wody w oczyszczonych rowach spowodowało przesuszenie terenu „Błot Brudzewickich” oraz brak okresowych zalewów. Dostępne dane dotyczące populacji ptaków występujących na przedmiotowym obszarze będące w posiadaniu Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie (wyniki inwentaryzacji i liczeń dokonanych przez dr inż. S. Chmielewskiego, materiały M-ŚTO, oraz wyniki inwentaryzacji ornitologicznej wykonanej przez firmę „KRAMEKO”) wskazują na negatywny wpływ prowadzonych robót na skład gatunkowy i liczebność ptaków wynikający z pogorszenia stanu siedlisk będących miejscami ich rozrodu. Prowadzenie prac o wskazanym wyżej charakterze, nawet jeśli jest prowadzone poza sezonem lęgowym wpływa niekorzystnie na możliwości odbywania lęgów w dłuższym okresie czasu, w skrajnych przypadkach może nawet doprowadzić do bezpowrotnej utraty lęgówisk. Prace prowadzone przez obie przedmiotowe Spółki w omawianym okresie noszą znamiona oddziaływania skumulowanego na chronione gatunki i siedliska przyrodnicze.

Odrębną kwestią, wartą podkreślenia jest też sprawa rolników uczestniczących w programach rolno-środowiskowych. Ponieważ prace melioracyjne powodują wycofywanie się gatunków uprawniających do dopłat w ramach tych programów (derkacz, rycyk, krwawodziób), grozi to utratą dofinansowania unijnego dla tych rolników.

Kompleksowa odbudowa i przywrócenie właściwego funkcjonowania systemu istniejących zastawek, oraz ewentualnie budowa nowych, stanowić będzie, obok zaniechania na okres 15 lat udrażniania i odmulania rowów w obrębie obszaru „Błot Brudzewickich” objętego działalnością Gminnej Spółki Wodnej w Odrzywole i Gminnej Spółki Wodnej w Poświętnem, gwarancję przywrócenia środowiska do stanu poprzedniego.

Proponowane zastawki w wersji powtarzalnej, różniące się tylko modulem wysokości (ilością drewnianych szandorów dla podstawowego światła zastawki $h = 10$ cm), w dostosowaniu do warunków technicznych i hydraulicznych każdego rowu melioracyjnego. Dla szerokości każdej zastawki modul ten wynosi $L = 50$ cm. Zasadniczy korpus każdej zastawki piętrzącej wraz z progiem stałym i elementem wypadu, w formie przegrody prostopadłej do osi rowu, wykonany jako konstrukcja monolityczna żelbetowa o świetle 50 cm, wysokości do 100 cm. Grubość ściany pionowej oraz płyty poziomej zastawki – 30 cm. Pod każdą zastawką, w celu stabilizacji gruntu, zastosowanie drewnianej ścianki szczelnej z krawędziaków o wymiarach 6 x 20 x 170 cm, zbitej od strony wody górnej oraz filtru odwrotnego ze żwiru i drobnego kamienia polnego o średnicy do 10 cm. Konstrukcja zastawek wykonana z betonu hydrotechnicznego, posadowiona na betonowym podłożu o grubości 5 cm i 15 cm zagęszczonej podsypce żwirowo-piaszczystej na podłożu rodzimym. W bocznych powierzchniach światła zastawek zostaną zamontowane i trwale zakotwiczone ceowniki o szerokości 5 cm służące do umieszczenia szandorów. Odcinki brzegowe rowów melioracyjnych powyżej zastawek od strony wody górnej (na odcinku ok. 3m) oraz wody dolnej (na odcinku ok. 2 m) należy zabezpieczyć kiszką faszynową, natomiast dolne stanowiska wypadowe dodatkowo wzmocnić narzutem z grubego żwiru i drobnego kamienia polnego na podsypce piaszczystej, w celu zapobiegania rozmywaniu stanowiska dolnego, dodatkowo powodując samooczyszczanie i napowietrzanie wody.

System zastawek objęty stałą kontrolą obu Spółek powinien służyć racjonalnej gospodarce wodnej na przedmiotowym terenie oraz przedmiotom ochrony obszarów Natura 2000 „Dolina Pilicy” i „Dolina Dolnej Pilicy”.

Przed dewastacją i zniszczeniem oraz ingerencją osób nieuprawnionych w sposób regulowania przepływu wody, zastawki powinny zostać zabezpieczone poprzez obudowanie ich klatką ze stalowych prętów zamykaną na kłódkę.

Podsumowując należy ponownie podkreślić, że wskazywane przez Spółki, inne niż prowadzone prace melioracyjne, przyczyny zmniejszenia się liczebności ptaków na przedmiotowym terenie, nie zostały potwierdzone w trakcie prowadzonego postępowania administracyjnego oraz w zgromadzonej dokumentacji.

Biorąc pod uwagę powyższe orzekam jak w sentencji.

POUCZENIE

Od niniejszej decyzji służy stronom prawo wniesienia odwołania za moim pośrednictwem do Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska, ul. Wawelska 52/54 w Warszawie, w terminie 14 dni od daty jej otrzymania.

REGIONALNY DYREKTOR
Ochrony Środowiska w Warszawie

Aleksandra Atłowska

Otrzymują:

1. Mazowiecko-Świętokrzyskie Towarzystwo Ornitologiczne
Pl. Konstytucji 3 Maja, 26-670 Pionki
2. Gminna Spółka Wodna w Poświętnem
ul. Akacyjowa 2, 26-315 Poświętne n/Pilicą
3. Gminna Spółka Wodna w Odrzywole
ul. Krakowska 35, 26-400 Przysucha
4. a/a.

Do wiadomości:

1. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi, ul. Traugutta 25, 90-113 Łódź
2. Rejonowy Związek Spółek Wodnych w Przysusze, ul. Krakowska 35,
26-400 Przysucha
3. Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Warszawie, ul. Ksawerów 8, 02-656
Warszawa.